

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Факультет психології

Кафедра соціальної психології

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПСИХОЛОГІЯ УПРАВЛІННЯ

Рівень вищої освіти – _перший (бакалаврський)
(перший (бакалаврський); другий (магістерський); третій (освітньо-науковий))

Освітня програма __Реабілітаційна психологія__

Спеціалізація (за наявності) _____

Спеціальність __053 Психологія__

Галузь знань __05 Соціальні і поведінкові науки__

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Психологія управління
Викладач (і)	Чуйко Оксана Михайлівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри соціальної психології
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	oksana.chuyko@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pro/developer/course/view/2439
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

Предметом вивчення навчальної дисципліни є психологічні особливості управлінської діяльності, зокрема: теоретико-методологічні основи психології управління, психологія управлінської діяльності, психологічний зміст функцій управління, психологія особистості керівника, психологія стилів та типів керівництва, психологія організації в управлінні, психологія конфліктів в управлінні, психологічні основи управління людськими ресурсами.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Мета: розкрити психологічні закономірності управлінської діяльності, дати студентам знання, що застосовуються при вирішенні проблеми управління організацією та її членами.

Цілі :

- Розкрити теоретичні поняття і положення психології управління, сучасні підходи до розуміння управлінської діяльності, структуру та категоріальний апарат психології управління, психологічні закономірності управлінської діяльності, методи психологічних досліджень в управлінні;
- Навчити студентів використовувати одержані знання для забезпечення ефективної управлінської діяльності, реалізовувати основні напрями роботи практичного психолога в управлінській практиці.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Інтегральна компетентність: Здатність розв'язувати спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері психології та професійної підготовки у процесі навчання, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, мислите концептуально, системно, саногенно.

ЗК6. Здатність приймати обгрунтовані рішення.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії, професійно володіти соціально-психологічними механізмами взаєморозуміння і взаємовпливу.

ЗК9. Здатність працювати в команді.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні (фахові) компетентності:

СК7. Здатність аналізувати та систематизувати одержані результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації.

СК8. Здатність організувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову) при вирішенні психолого-управлінських проблем.

Програмні результати навчання:

ПР1. Аналізувати та пояснювати психічні явища, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання.

ПР11. Складати та реалізовувати план консультативного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій.

ПР12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни		
Вид заняття	Загальна кількість годин	
	Денна форма	Заочна форма
лекції	16	6
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18	6
самостійна робота	56	78

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий

4	053 Психологія	2	нормативна
---	----------------	---	------------

Тематика навчальної дисципліни			
Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Вступ у психологію управління	2	2	4
Тема 2. Психологічні основи управлінської діяльності.	2	2	6
Тема 3. Функції управління. Планування та прийняття рішень як функція управління. Організація діяльності як функція управління.	2	2	6
Тема 4. Мотивація діяльності як функція управління. Контроль та соціально-психологічна функції управління	2	2	6
Тема 5. Психологія особистості керівника.	2	2	8
Тема 6. Психологія стилів та типів керівництва	2	2	6
Тема 7. Психологічна характеристика організації в управлінні	2	2	6
Тема 8. Психологія конфліктів в управлінні та шляхи їх розв'язання.		2	8
Тема 9. Психологія управління людськими ресурсами.	2	2	6
ЗАГ.:	16	18	56

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання

Розподіл балів денна форма

Накопичування балів під час вивчення дисципліни	
Види навчальної роботи	Максимальна кількість балів
Лекція	2
Семінарське заняття	10
Тести	15

Практичне завдання 1	5
Комплексне практичне завдання 2	8
Контрольна робота	10
Залік/Екзамен	50
Максимальна кількість балів	100

Розподіл балів для заочної форми навчання:

- Тести – 25 балів
- Практичне завдання 5
- Комплексне практичне завдання – 10
- Контрольна робота - 10
- Екзамен – 50

Критерії поточного оцінювання та самостійної роботи здійснюються за 5-бальною шкалою і відповідають загальним рекомендаціям щодо оцінювання при підсумковому контролю.

«Відмінно» (5) – тему засвоєно повністю, без прогалин, необхідні практичні навички роботи з матеріалом сформовані. У відповідях студента чітко простежується вміння аналізувати, диференціювати, узагальнювати інформацію, оцінювати факти, події, оцінювати факти, події та прогнозувати очікувані результати від прийнятих рішень. Студент опирається у знаннях не тільки на навчальні підручники, посібники, але й оперує матеріалом сучасних наукових досліджень (аналіз статей) та першоджерел.

«Добре» (4) тема засвоєна повністю, без прогалин. Сформовані вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію. Дано правильну відповідь на всі питання, можливі незначні неточності. Відповідь може носити переважно репродуктивний характер, немає цілісності у сприйнятті матеріалу, існують неточності у трактуванні понятійного апарату.

«Задовільно» (3) -- існують прогалини у знаннях. Відповіді неповні, не чіткі, простежується невміння інтегрувати матеріал. Студент не дає відповіді на всі питання плану семінару.

«Незадовільно» (2) – основні питання теми засвоєні мінімально, або ж не засвоєні, відсутність вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати інформацію, мінімальний рівень репродуктивних знань, нема відповідей на допоміжні питання.

Студент має мати мінімум дві оцінки за роботу на парі, також враховується відвідування.

Відповідно складені **критерії оцінювання контрольної роботи:**

Контрольна робота оцінюється за 100 бальною шкалою відповідно до % правильних відповідей від всієї кількості тестових питань у контрольному тестуванні. Вага оцінки за контрольну роботу – 10 балів.

Критерії оцінювання тесту:

Тематичний тест включає 10 питань і оцінюються у 10 бальній шкалі відповідно до відсотків правильних відповідей від всієї кількості питань у тесті. Підсумкова оцінка за тести до тем вираховується як середня оцінка з усіх тестів, які студент має виконати.

Критерії оцінювання відвідування лекцій:

- 2 бали – відвідано 6-7 лекцій (з 7), можливо 1 пропуск;
- 1 бал – відвідано 3-5 лекцій;
- 0 балів – менше 3 лекцій.

Практичне завдання 1 **Психограма керівника**

Мета: навчитись виявляти психологічну готовність особистості до управлінської діяльності.

Підготовка до практичного заняття:

Для проведення практичного заняття студентам необхідно повторити питання плану семінару «Психологія особистості керівника».

1. Скласти психологічний портрет (психограму) керівника певної ланки управління (на вибір) – визначити професійно важливі якості та риси керівника, погрупувати їх, визначити основні.
2. Підібрати 2-3 методик для дослідження професійно важливих якостей керівника. Скласти опитувальник (анкету) як допоміжний метод дослідження.

На практичне заняття принести 3 методик з інструкціями та текстом, а також власні протоколи опрацьованих методик із отриманими результатами.

Хід роботи:

Робота передбачає взаємодію студентів у парах.

1. Студенти обмінюються бланками заповнених наперед методик та аналізують їх результати. (15 хв).
2. У кожній парі розподіляються ролі психолога та працівника (клієнта). Психолог проводить міні-консультування (уточнюючу бесіду) з клієнтом на тему готовності до управлінської діяльності, враховуючи результати опрацьованих методик. (15 хв).
3. Обмін ролями. Завдання те ж саме. (15 хв).
4. На основі інтерпретації результатів опрацьованих методик та проведеної бесіди написати висновки та рекомендації щодо дослідження психологічної готовності до управлінської діяльності особистості.
5. Обговорення результатів практичного завдання.

Критерії оцінювання практичного завдання 1:

5 – виконано всі завдання практичного заняття, подано обгрунтовані висновки відповідно до поставлених завдань; студент попередньо підготовлений до практичного заняття, присутній на парі та бере активну участь у занятті; завдання здано вчасно

4 – виконано всі завдання практичного заняття, можливі деякі неточності, недостатньо обгрунтовані або ж допущеними незначними помилками висновки, які загалом відповідають поставленим завданням; студент попередньо підготовлений до практичного заняття, присутній на парі та бере активну участь у занятті; завдання здано вчасно або ж із запізненням до тижня;

3 – виконано не всі завдання практичного заняття, допущено багато неточностей чи помилок у висновках, висновки необгрунтовані; або ж студент прийшов не підготовлений до практичного заняття; завдання здано невчасно

2 – завдання виконані частково (біля 50%)

0 – завдання не виконано

Комплексне практичне завдання

Частина 1

Діагностика психолого-управлінських феноменів.

Завдання: скласти програму дослідження психолого-управлінського феномену чи явища, якостей або рис керівника тощо (на вибір студента).

Наприклад:

Стиль керівництва;

Професійно-важливі якості та риси керівника;

Комунікбельність, соціально-психологічна компетентність, навички ділової взаємодії керівника

Мотиваційна сфера особистості керівника;

Професійний стрес керівника;

Професійне вигорання керівника;

Поведінка в ситуації конфлікту та конфліктність керівника;

Кар'єрні орієнтації керівника;

Прийняття управлінських рішень

Вивчення етичних дилем в управлінській діяльності

тощо

Основні вимоги:

- коротка інформація про досліджуване явище (проблему);
- обґрунтування вибору методик;
- підбір методів та методик діагностики (2-3) з їх короткою характеристикою (автор методики, бібліографія, основне призначення, короткий опис процедури проведення та аналізу результатів), а також представити повний зміст методики;
- авторська анкета (інструкція, 10 – 15 питань), спрямована на дослідження психолого-управлінського феномену, який вивчається;
- Протокол проведення методик (на собі)

Частина 2.

Програма тренінгу

Орієнтовні вимоги до програми тренінгу у психології управління:

Назва тренінгу.

Мета – загальне призначення тренінгу.

Цілі – конкретні завдання тренінгу (які саме навички, вміння мають отримати учасники тренінгу).

Аудиторія – кількість осіб; хто саме має бути учасниками тренінгу.

Тривалість – орієнтовна кількість часу, який має бути присвячений тренінгу.

Основні блоки (етапи) тренінгу:

- Призначення блоку;
- Наповнення вправами (короткий опис вправ, мета вправ);
- Можна включати міні-лекції

Використана література

Критерії оцінювання комплексного практичного завдання:

Комплексне завдання складається з 2-х частин, кожна з яких оцінюється у 4 бали (разом 8).

4 бали – виконано всі вимоги до завдання, завдання відповідає темі; завдання здано вчасно.

3 бали – частково або з помилками виконано 1 із вимог, інші виконані вірно; завдання здано вчасно або ж із запізненням у 1-2 дні;

2 бали – не виконано зовсім 1-2 вимог або ж суттєві помилки при їх виконанні; завдання здано невчасно.

1 бал – виконано тільки 1 із вимог або ж суттєві помилки при виконанні.

Завдання виконується у парах. Студенти на основі запропонованих критеріїв пропонують оцінку роботи один одного у процесі виконання даного завдання.

7. Політика навчальної дисципліни

Письмові роботи: Письмове практичне завдання 1 передбачає часткову попередню самостійну підготовку студента та роботу на практичному занятті. Тому студент має бути говоим до практичного заняття та здати практичне завдання 1 в день пари або ж на наступний день.

Практичне завдання 2 (комплексне) здається до останнього (9) практичного заняття курсу. Тести до тем виконуються за день або ж у день відповідного практичного заняття.

Студенти **заочної форми** навчання виконують всі завдання (тести до тем, практичні завдання, контрольну роботу) за **тиждень до початку заліково-екзаменаційної сесії**. Якщо студент заочної форми навчання **не здає завдання вчасно – зниження балів**

Відтермінування здачі завдань самостійної роботи, практичних завдань у випадках хвороби чи якоїсь іншої вагомої для студента причини може бути дозволене за умови надання необхідної документації (довідки і т.д.)/

Якщо студент **здає практичні завдання із запізненням** (зокрема, вкінці курсу) без поважних причин, передбачено **зниження балів**.

Академічна доброчесність:

Вступаючи на цей курс, студенти повинні дотримуватися нормповедінки, прописаних у Положенні про академічну доброчесність у Прикарпатському національному університеті ім. В. Стефаника

Положення про запобігання академічному плагіату:

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/04/nova-redaktsiia-polozhennia-pro-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu.pdf>

Положення 2

<https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/02/Кодекс.FR12.pdf>

Відвідування занять:

Студент має виконати всі завдання курсу. Студент, який пропустив заняття без поважних причин, не отримує бали за усні відповіді, знижуються бали за виконання практичного завдання, яке проводилось на парі. Студент, який пропустив 65% занять без поважних причин – не допускається до іспиту. Студент, який пропустив заняття з поважної причини, має право відпрацювати його.

Студенти, які навчаються за **індивідуальним графіком**, виконують всі завдання згідно вимог, проходять тестування за темами. Оцінки за роботу на семінарських заняттях отримують за підготовку презентації по темі (самостійна робота) або ж підготовкою тестів до теми.

Якщо студент денної форми **пропустив усі заняття** курсу – здати дисципліну можливо шляхом проходження **повторного курсу**

Передбачено **додаткові бали** (до 4) за активну участь на семінарських заняттях чи іншу активність

Неформальна освіта:

Можливі зарахування курсів, які відповідають змісту дисципліни загалом чи її окремих тем. Такі курси зараховуються відповідно як опрацьована тема чи як виконане практичне завдання.

Комунікація з викладачем відбувається посередництвом старости (з приводу актуальних питань), при особливій потребі вияснити окремі питання індивідуально (які не відображені у силабусі) – через електронну пошту.

8. Рекомендована література

Література:**Базова**

1. Бакаленко О. А. Психологія управління: навч. посібник – Харків: ХНУРЕ, 2020. – 120 с.
https://www.researchgate.net/publication/340080478_Psihologia_upravlinna
3. Власова, О. І. Никоненко Ю. В. Соціальна психологія організацій та управління [Текст] : підручник. Рек. МОН. К. : ЦУЛ, 2010. 398 с.
4. Гура О. І., Гура Т. Психологія управління соціальною організацією [Текст]: навч. посібник. Рек. МОН. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015, 212 с.
5. Галян І.М. Психодіагностика [Текст] : навч. Посібник. Рек. МОН. К. : а. Академвидав, 2009. 464 с. (Сер. "Альма-матер")
6. Орбан-Лембрик Л. Е. Психологія управління: навчальний посібник/2-ге видання, доповнене; Рек. МОН . К.: Академвидав, 2010 . 544 с.
7. Прийняття управлінських рішень : навчальний посібник / [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.] ; за ред. Ю. Є. Петруні. – [3-ге вид., переробл. і доп.] – Дніпропетровськ : Університет митної справи та фінансів, 2015. – 209 с.
http://www.dut.edu.ua/uploads/l_104_95052646.pdf
8. Прищак, М. Д., Лесько О.Й. Психологія управління в організації : навчальний посібник [2-ге вид., перероб. і доп.]. Вінниця, 2016. 150 с.
https://shron1.chtyvo.org.ua/Pryschak_Mykola/Psykholohiia_upravlinnia_v_orhanizatsii.pdf.
9. Прийняття управлінських рішень [Текст]: навч. посібник [Ю. Є. Петруня, Б. В. Літовченко, Т. О. Пасічник та ін.]; за ред. Є.Петруні. К. : ЦУЛ, 2020. 216 с.
10. Технології управління персоналом.: монографія/ О.А.Гавриш, Л.Є.Довгань, І.М.Крейдич, Н.В.Семенченко.-Київ : НТУУ « КПІ імені Ігоря Сікорського»
11. Управління персоналом: підручник / [В.М. Данюк. А.М. Колот, Г.С. Суков та ін.]; за заг. та наук. ред. к.е.н., проф. В.М. Данюка. — К.: КНЕУ; Краматорськ: НКМЗ, 2013. 666с.
<https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/11437/danyuk.pdf?sequence=1&isAllowe>
12. Угрин О. Г. Психологія управління: практичний посібник / О. Г. Угрин. – Львів: ЛьвДУВС, 2017. – 164 с. <http://surl.li/hbsil>
13. Ходаківський Є. І. Психологія управління. 5-те вид. перероб. та доп. Підручник. / Є. І. Ходаківський, Ю. В. Богоявленська, Т. П. Грабар. К.: Центр учбової літератури, 2016. 492 с. http://ir.znau.edu.ua/bitstream/123456789/4982/1/Psykholohiia_upravlinnia.pdf
14. Чуйко О.М. Методики і тести в психології управління: довідково-методичний посібник/ О.М.Чуйко. Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2010. 216с.
15. Темплар Р. Правила кар'єри. Керівні принципи персонального успіху [Текст]. К. : КМ-БУКС, 2020. 296 с.
16. Гевко, І. Б. Методи прийняття управлінських рішень [Текст]: підручник. К. : Кондор, 2020. 187 с

Допоміжна

1. Корпоративна культура в системі управління персоналом підприємства.// http://pidruchniki.com/12980108/menedzhment/korporativna_kultura_sistemi_upravlinnya_perso_na_lom_pidpriyemstva
2. Корпоративна культура: навчально-методичний посібник // рец. Єгоров І.Ю., Красовська О.В. К., 2013. 185с. Електронний ресурс. – Режим доступу: www.center.gov.ua
3. Чуйко О.М. Методичні рекомендації до проведення семінарських занять з курсу «Психологія управління» (для студентів вищих навчальних закладів спеціальності «Психологія»)/О.М.Чуйко. – Івано-Франківськ: Видавець Віктор Дяків, 2010. 139с.
4. Чуйко О., Куравська Н. Гендер і кар'єра : навчальний посібник / ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника». Івано-Франківськ. Видавець Супрун В.П., 2019. 364с. ISBN 978-617-7468-36-2.
5. Чалдині Р. Психологія впливу - 2 . Наука @практика [Текст]. Х. : Клуб Сімейного Дозвілля, 2021. 400 с.

Викладач - Чуйко О.М., доцент кафедри соціальної психології